

De Armenis et eorum erroribus.

Armeni sunt qui in armenia prouincia prope Antiochiam inter medios fines christianorum et sarracenorum seorsum habitant. Hi ritus quosdam habent et obseruationes singulares a nobis multum differentes. Nam proprium habent primatem quem catholicum appellant cui obediunt summo cum honore et reuerentia. iussibus eius a maximo usque ad minimum velut alteri pape obtemperantes. Implacabiles sunt inter eos et grecos discordie ac dissensiones inextinguibiles. adeo quod super ritibus suis et institutis atque ceremoniis semper corrixantur. Ipsi Armeni temporalem domini nostri natiuitatem non celebrant immo diebus natalis domini ipsi ieiunant. In die vero epiphaniæ siue apparitionis domini simul cum sollemnitate apparitionis festum celebrant de baptismo christi. in quo se festus spiritualis eius natiuitatis asserunt celebrare. Sed errant quia dominus ipse Iesus non fuit in se spiritualiter renatus. quippe qui non indignus cum peccatum nec commiserit nec contraxerit. nec dolus inuentus fuerit in ore eius. sed vim regeneratiuam tunc contulit aquis in quibus nos purgaturus est. Ipsi quoque armeni eo tempore quo et nos quadragesimam tanto obseruat studio quod non solum a carnibus caseis ouis et lacte abstinent. sed et pisces non manducant. oleo non vtuntur in cibariis. vinum non bibunt. verum fructus et legumina quotiens libuerit edunt. Ut autem manifestius emulis suis grecis et surianis contrarietur in certis festis feriis comedunt carnes. Sacerdotes preterea eorum in missis aquam vino non apponunt sicut nec greci in quo grauiter errant. quia vt etiam supra dictum est. Ideo aqua est vino miscenda vt tam christo quam sanguini nostre redemptionis populus per aquam designatus sociandus esse designetur. Nam si vinum tantum quis offerat. sanguis christi incipit esse sine nobis. Si vero aqua sola sit. plebs incipit esse sine christo. nec predicta dicta coniunctio signatur. igitur non debet in calice domini offerre aut aqua sola aut vinum solum. quod vtrumque legimus de latere christi in passione fluxisse. Ceterum ipsi armeni in misse officio multum nobiscum concordant. hoc priori dempto. calices et patenas in nostris formis habentes. et facta consecratione hostiam super patenam positam eleuant. deinde calicem more nostro. Hi denique armeni quando scilicet rex eorum a rhomano imperatore Henrico feudum. et ab archiepiscopo pro tempore maguntino. coronam regiam et consecrationem accepit. Ceteros in ritibus suos et solitas consuetudines mutare noluerunt. quod ob rem sicut tunc eorum obedientia erat imperfecta. ita nunc ad nihilum penitus est redacta. Postremo isti Armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis habentes communiter ibidem episcopum unum. qui vt moris est eis visitati. duos in capite cirros nutrit ad tempora usque pendentes. Idem quoque episcopus et omnis clerus suus. coronas portant latas et rotundas. alias nec crines nec barbas villo modo radi sinunt. Inter reliquas profecto nationes armenorum presbyteri in omnibus se moribus et moribus maturius gerunt. vili et simplici habitu incedentes. in orationibus et officiis suis deuoti. latinoꝝ sacramentis debitam exhibentes reuerentiam et deuotionem. Hi pro suo vsu ecclesiam habent solennem sancti Jacobi maioris in eo loco constructam. vbi ipse ab herode fuit decollatus. Habent quoque ecclesiam sancti saluatoris. vbi tempore sue passionis domus erat Cayphe. in qua christus fuit velatus. conspuus. colaphis alapisque cesus. a beato Petro negatus. et multis alijs iniurijs atque obprobrijs laesissus. In eadem ecclesia est lapis ille magnus qui ad ostium domini sepulchri aduoluit ab angelo fuit reuolutus qui super eum apparuit sedes. Ibi etiam ostenditur locus vbi galilus stans post Petri negationem cantauit. Armenorum laici omnes tonsi sunt capibus in modum crucis. Et id ea ratione fertur. Cum siquidem anno domini septingentesimo. xliij. Tyrus armeniam infestaret bello. et seua insuper peste admodum premerentur. suasu quorundam christianorum capita sua in crucis modum rotundere. statimque eis salus diuinitus data est vt dicebant. quia propter ad perpetuam eius rei memoriam illam tondendi modum obseruat. Habent quoque armeni propriam ideoma et proprias litteras quibus tam laici quam clerici in munim sermone et in diuinis etiam officiis vtuntur. Est autem hec eorum littera que hic infra annotat.

De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

Orientis regione alius quidam populus inhabitat. longo terrarum tractu
 a terra promissionis distans. cuius dominiū extenditur vsq; ad caspios mon-
 tes. bellicosus valde et in prelijs strenuus. fortis roborez innumera pugna-
 torum multitudine copiaq; abundans sarracenis. persis. medis. assyrjsq;. in quorum
 cōfinio cōmoratur formidabilis valde. Et licet iste populus vndiq; infidelibus sit cir-
 cumseptus atq; cōclusus. ab omnibus tamē timetur nec facile veratur. Hi homines a
 sancto Georgio: georgiani vocantur. quem in suis prelijs cōtra paganos precipuū ha-
 bentes aduocatū et patronum. tanq; signiferū omni cum honore venerantur et colunt.
 De istis multi morantur Hierosolymis. diuersa loca sancta occupantes. specialiter tñ
 montē caluarie et foramē illud in quo crux stetit quādo christus in ea expirauit. Juxta
 quem locum altare quoddā habent et in eo cōmuniter vnum de suis pro custodia inclu-
 sum. Ipi etiam in vsu habent ecclesiā sanctorū angelorum vbi quondā domus Anne
 pontificis fuit. in quā christus de monte oliueti primū adductus. ab eodem anna exa-
 minatus fuit de doctrina sua et discipulis. et inter respondendū a ministro alapa cesus.
 Hi Georgiani in omnibus et per omnia ritus et errores grecorum sequuntur in sacra-
 mentis et alijs. vnde scismatici haud dubiū esse cōvincunt sicut et illi. Clerici eorū ro-
 tundas habēt coronas: laici vero quadratas. Quotienscūq; veniunt de terris suis Hie-
 rosolymā. loca visitantur sancta. absq; tributo et erectis vexillis: sanctā ingrediunt ciui-
 tatem. Nam sarraceni nullo eos pacto molestante presumūt. timentes ne ad ppria reuer-
 si suis cōfratribus sarracenis vicem rependant. vel maioribus eos afficiant malis. Flo-
 biles eorum mulieres: more amazonū armis in prelijs vtuntur. Ipi viri barbās nutris-
 unt et pilos. vtunturq; pileis in capitibus variorum colorū. Breca quoq; littera et lina-
 gua in diuinis vtuntur officijs et scripturis. sed alias sarracēnica vel caldaica. Et he o-
 mnes superius habentur signate.

De Abbasinis siue Indianis et eoz ceremonijs.
 Hierosolymis q; hisce tꝑibus habitāt viri nō pauci. qui Abbasini. alio vero
 noie indiani ab india puincia vocant. de dñio et sub ditione potentissimi re-
 gis. quem presbyterū Johannem appellant. qui quidem maximus atq; feres-
 tissimus rex cum omni populo suo se christianū profitetur. Hi per beatum Thomam
 apostolū ad christi fidem ab initio legunt cōuersi. Ipe q; modernus rex. currēte dñice
 incarnationis Anno D. cccc. lxxij. per ambasiatam suam rhomano pontifici Sixto
 quarto obedientiā fecit: et nostris moribus atq; statutis humiliter petijt informari.